

Ärende: VN/24927/2020

Lausuntopyyntö uudistettavan lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen luonnoksesta

Lausunnonantajan lausunto

Huomiot ohjeen yleisestä osasta: luvut 1–3

Huomiot perus- ja ihmisoikeusvaikutuksista: luku 4.1

Svenska Finlands folkting tackar justitieministeriet för möjligheten att ta ställning till utkastet till anvisning för konsekvensbedömning av lagförslag. Folktinget kommenterar utkastet i enlighet med sitt lagstadgade uppdrag (lag om Svenska Finlands folkting 1331/2003).

Justitiekanslern lämnade ett yttrande om konsekvensbedömningar i författningsförslag till riksdagens revisionsutskott år 2019. I yttrandet konstaterar justitiekanslern att regeringens propositioner tämligen sällan behandlar konsekvenser för grundläggande fri- och rättigheter och mänskliga rättigheter, även om det skulle finnas vägande skäl att lyfta fram dessa konsekvenser mycket oftare. Enligt justitiekanslern bör dessa konsekvenser alltid beskrivas när de har betydelse för en proposition, oavsett om propositionen särskilt syftar till att främja grundläggande fri- och rättigheter eller mänskliga rättigheter eller inte. (Dnro OKV/16/21/2019, 19.11.2019)

Huomiot taloudellisista vaikutuksista: luku 4.2

-

Huomiot ympäristövaikutuksista: luku 4.3

-

Huomiot muista ihmisiin kohdistuvista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista: luku 4.4

4.4.1.5 Språkliga rättigheter

Folktinget konstaterar att en grundlig bedömning av språkliga konsekvenser i lagberedningen synliggör språkliga rättigheter och skyldigheter samt ger information om alternativa lösningar. Detta har en viktig betydelse för lagstiftningens kvalitet. I en konsekvensbedömning är det motiverat att fästa särskild uppmärksamhet vid hur förslagen påverkar förverkligandet av språkliga rättigheter i praktiken.

Bedömningen av språkliga konsekvenser har också en vidare betydelse, eftersom förverkligandet av språkliga rättigheter ofta är en förutsättning för att andra grundläggande fri- och rättigheter ska kunna förverkligas. Exempel på detta är rätten till rättsskydd och rätten till inflytande samt de kulturella och sociala rättigheterna.

Språkliga konsekvenser bedömdes emellertid i endast tre procent av regeringens samtliga propositioner år 2017. Språkliga konsekvenser identifierades i två procent av propositionerna år 2013. Som helhet sett bedömdes språkliga konsekvenser följaktligen i mycket liten utsträckning i regeringens propositioner. Detta framgår av forskningsrapporten Ihmisvaikutusten arviointi hallituksen esityksissä (Kati Rantala m.fl. 2019, s. 65).

Folktinget konstaterar att kapitel 4.4.1.5 innehåller central information med tanke på bedömningen av konsekvenser för språkliga rättigheter i lagberedningen. Enligt Folktinget har kapitlet dock en undanskymd placering i anvisningen. Eftersom språkliga rättigheter är en grundläggande rättighet är det viktigt att detta kapitel får mera synlighet, och Folktinget föreslår att det placeras i direkt anslutning till det inledande kapitlet 4.1 om konsekvenser för grundläggande fri- och rättigheter och mänskliga rättigheter.

Grundlagens 122 § utgör grunden för ändringar i den administrativa indelningen i landet. Den inledande formuleringen i 122 § om strävan efter sinsemellan förenliga områdesindelningar är uttryckligen en målsättning, medan tillgodoseendet av den finsk- och svenskspråkiga befolkningens möjligheter att erhålla tjänster på det egna språket enligt lika grunder är absolut juridiskt bindande med avseende på 17 § 2 mom. i grundlagen.

Riksdagens grundlagsutskott har i sin utlåtandep Praxis konstaterat att en övergripande bedömning av de språkliga konsekvenserna är ett måste, särskilt när de administrativa omläggningarna påverkar språkgruppernas faktiska möjligheter att få tjänster på sitt eget språk (GrUB 1/2010 rd m.fl.).

Folktinget hänvisar till att även omorganiseringar inom en myndighet kan påverka tillgången till språkliga tjänster på ett betydande sätt. Det är följaktligen befogat att också i sådana fall bedöma språkliga konsekvenser innan myndigheten fattar beslut om strukturella åtgärder.

Språkbarometern (justitieministeriets publikation) samt regeringens berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen är exempel på bakgrundsmaterial, som lämpligen kan användas vid bedömningen av språkliga konsekvenser utöver det material som anges i anvisningen. Hörandet av intressentgrupper har också en central roll i beredningen. För att få mångsidiga synpunkter på språkliga konsekvenser är det väsentligt att ministerierna hör ett tillräckligt antal aktörer med svenska som arbetspråk, liksom landskapet Åland.

Slutligen konstaterar Folktinget att rådet för bedömning av lagstiftningen har en central uppgift i att förbättra kvaliteten på lagberedningen och i synnerhet konsekvensbedömningarna i regeringens propositioner.

Folktinget föreslår att rådets ställning stärks enligt följande:

- att statsrådet utser en expert på språklagstiftningen till medlem i rådet
- att ställningstaganden om språkliga konsekvensbedömningar i regeringens propositioner utgör ett särskilt insatsområde i rådets verksamhet.

Folktingets förslag ligger i linje med statsminister Sanna Marins regeringsprogram, enligt vilket ställningen för rådet för bedömning av lagstiftningen kommer att stärkas.

Muut huomiot

-

Beijar Kristina
Svenska Finlands folkting